

แนวปฏิบัติที่ดี
ด้านการเรียนการสอน ปีการศึกษา 2559

ประเด็นที่ 1 การสอนภาคทฤษฎีทางการพยาบาลโดยใช้ภาษาอังกฤษ

ถอดบทเรียน การสอนภาคทฤษฎีทางการพยาบาลโดยใช้ภาษาอังกฤษ โดยมี รศ.ดร.พร้อมจิตร ห่อนบุญเหิม และ ผศ.ดร. กชพร สิงห์หล้า ได้มาเล่าประสบการณ์ การเตรียมการสอน และการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ ในหัวข้อ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพยาบาลมารดา ทารก และ การผดุงครรภ์ โดยสรุปได้ดังนี้

การสอนภาคทฤษฎีทางการพยาบาลโดยใช้ภาษาอังกฤษ

1. การเลือกหัวข้อ
 - เลือกหัวข้อที่ซับซ้อนน้อยที่สุด
 - สามารถหาคำอธิบายรายละเอียดได้ไม่ยาก
2. การเตรียมเอกสารประกอบการสอน
 - เตรียมจากเอกสารประกอบการสอนภาษาไทย ศึกษาจาก Text book แล้วเขียนเอกสารประกอบการสอนเป็นภาษาอังกฤษ
 - เอกสารประกอบการสอน มีทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
 - เตรียม Slide ที่ใช้ในการสอนเป็นภาษาอังกฤษ
3. การเตรียมคำถาม
 - เตรียมในแต่ละหัวข้อว่าจะถามอะไร ถามอย่างไร จะถามเกี่ยวกับตัวนิสิต หรือถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอน
4. การเตรียมการยกตัวอย่าง
 - ในแต่ละหัวข้อจะยกตัวอย่างอย่างไรเพื่อให้เข้าใจง่าย
5. การเตรียมสื่อ ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา
6. การเตรียมนิสิต
 - แจ้งนิสิตล่วงหน้าว่าในหัวข้อนี้จะมีการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ
 - ให้เอกสารการสอนแก่นิสิตล่วงหน้า ทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ
- 7 การเตรียมสิ่งจูงใจ
 - เตรียมสมุด note เล็ก ๆ เพื่อมอบให้กับนิสิตที่สามารถตอบคำถาม หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

8. การสอน

- ข้อตกลงในระหว่างการเรียนการสอนกับนิสิต จะใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น หากนิสิตพูดภาษาไทย จะปรับเป็นเงิน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างวิทยากร และ คณาจารย์ ได้ประเด็นสำคัญดังนี้

1. บรรยากาศการเรียนรู้นิสิตต้องรู้สึกผ่อนคลาย นิสิตไม่รู้สึกเสียหน้า เมื่อตอบไม่ได้ หรือไม่เข้าใจคำถาม ผู้สอนต้องพยายามอธิบาย และ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
2. ผู้สอน ต้องมีความมั่นใจว่า ผู้เรียนมีความเข้าใจ
3. ผู้สอน ต้องเตรียมตัวอย่าง หรือ กิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. ผู้สอน ควรประเมินความเข้าใจของนิสิต เป็นระยะ
5. การเลือกห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ควรเป็นห้องเรียนที่ไม่ใหญ่มาก

ประเด็นที่ 2 การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ถอดบทเรียนจากการดำเนินโครงการ “การจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาลที่ส่งเสริม การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” โดยมีวิทยากรบรรยายคือ รศ.ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม รูปแบบของการ ดำเนินกิจกรรมใช้หลากหลายวิธี มีการบรรยายถามตอบ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงกระบวนการเรียนการสอน ที่เหมาะสมในยุคศตวรรษที่ 21 การสะท้อนสิ่งที่นิสิตต้องการให้เกิดในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอน ได้ทำความเข้าใจและทบทวนการจัดการเรียนการสอน และสร้างกลวิธีที่จะทำให้ นิสิตเกิดการเรียนรู้ เต็ม ศักยภาพ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21

1. เราจะสอนอย่างไร

อาจารย์ผู้สอนควรเริ่มต้นจากการเปิดหัวใจผู้เรียนให้ได้ ควรเป็นผู้ที่มีความเข้าใจผู้เรียน เข้าใจ ความแตกต่างของมนุษย์และสอนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ความเป็นครูต้องทำความเข้าใจหลักการสอน หลักการ เรียนรู้ การจูงใจ การเสริมแรงทางบวก เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี สร้างสรรค์ กระตุ้นความคิด และสามารถสะท้อนการเรียนรู้ที่นิสิตได้รับ ทำให้เกิดการเชื่อมโยง เป็นไปตามธรรมชาติของผู้เรียน

2. เทคนิคการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนควรจะเป็นการตั้งคำถาม กำหนดประเด็นปัญหาให้นิสิตหาคำตอบ และ ให้นิสิตได้วางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกการคิดวิเคราะห์และใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศใน ทางสร้างสรรค์ โดยฝึกให้นิสิตสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถโต้แย้งอย่างมีเหตุผลได้ และสรุปสุดท้าย อาจารย์จะต้องสะท้อนเพื่อให้นิสิตเกิดการพัฒนาตนเอง

3. ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอนต้องสามารถแปลงหลักสูตรสู่การเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรม สอนแบบ PAR คือ Plan-Act-Reflect โดยการให้ความรู้เป็นเครื่องมือก่อน จากนั้นให้ทำจริงโดยให้ลงภาคสนาม ปฏิบัติการจริง และกลับมาสรุปเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มหรือในชั้นเรียนพร้อมกับคอยเสริมหลักการที่ถูกต้อง กระตุ้นให้คิด นำเสนอ และสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติจริง ดังนั้น หัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนคือ ครูยุคใหม่จะเน้นกระบวนการ มากกว่าความรู้ และควรเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็น ดังต่อไปนี้

4 H ได้แก่ Head, Heart, Hand, and Health

4 C ได้แก่ Critical thinking, Creativity, Collaboration and Communication

4 R ได้แก่ Reading, writing, arithmetic และ research และนำพาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยครูในยุคใหม่จะต้องปรับบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (facilitators)

ข้อคิดสำคัญ

1. การเรียนในศตวรรษที่ 21 นิสิตต้องเก่งเครื่องมือ (ICT) และ วิธีการ
2. ประสบการณ์ สำคัญกว่า ความรู้
3. การคัดเลือกผู้เรียน ผู้เรียนต้องมีความสามารถที่หลากหลาย จะทำให้เกิดความสมดุลในระบบ
4. ข้อสอบอัตนัย มีความหมายว่า “สิ่งที่ข้าพเจ้ารู้ มีความหมายดังต่อไปนี้...”
5. การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ...คิดต่อยอดเป็น ส่งเสริมตามศักยภาพ ต้องการความสุข ไม่ต้องการความรู้ ต้องการกระบวนการ
6. ครูดี เปิดใจเด็กได้ก็พอ เสริมแรงมากๆ ใช้สื่อ ติดตามให้กำลังใจเด็ก

แนวปฏิบัติที่ดี ด้านการพัฒนาอาจารย์

การพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถ ให้มีการพัฒนาด้านวิชาการ และสามารถนำผลงานดังกล่าวมาขอตำแหน่งทางวิชาการ นั้นเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของคณาจารย์ทุกคน จึงได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิชาการพยาบาล คือ ศาสตราจารย์ ดร.ดารุณี จงอุดมการณ์ จาก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

การวิจัยทางการพยาบาลกับความก้าวหน้าในเส้นทางของนักวิชาการ

1. ต้องชัดเจนในเป้าหมาย มุ่งมั่น ก้าวข้ามอุปสรรค เรียนรู้จากความล้มเหลว
คำถามที่ต้องถามตนเองคือ
“ทำไม.. ต้องทำ” ถ้าใจอยากทำ คำถามจะตามมาว่า
“ทำ..อะไร”
“ทำ..อย่างไร”
2. การบริหารจัดการเวลา วางแผนการทำงานในแต่ละวัน
 - ทบทวนงานทุกเช้าก่อนทำงานวันละ 10 นาที
 - จัดลำดับความสำคัญของงาน
 - ทำงานสำคัญชิ้นที่ 1 ให้เสร็จก่อน ทำงานชิ้นต่อไป
 - งานที่ทำแล้วให้ขีดออก
3. สร้างผลงานวิจัยจากงานสอน หรืองานวิชาการ
 - คิดหัวข้อวิจัย หรือ นวัตกรรมจากงานประจำ ที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 - คิดโจทย์วิจัย หรือ นวัตกรรม จากปรากฏการณ์ที่พบร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม แล้วทดลองทำ
 - ใช้ KM เป็นเครื่องมือ ทุกขั้นตอน
 - มีการเผยแพร่ผลงานที่ทำ

ปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการบริหารบุคคล เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

1. สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจในการทำงาน
2. สร้างความรัก ความผูกพัน ความจงรักภักดีต่อองค์กร
3. ให้ออกาสสมาชิกในองค์กรได้แสดงศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่
4. รักษา คนดี คนเก่ง ที่มีศักยภาพ ไว้ในองค์กร
5. สร้างเป้าหมายร่วมกันกับคนในองค์กร

แนวปฏิบัติที่ดี

ด้านการวิจัย

การวิจัย เป็นบทบาทหนึ่งของคณาจารย์ทุกคน การวิจัยเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนการสอน จึงได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการขอทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก : ประสบการณ์จากนักวิจัยดีเด่น โดยได้เชิญ รศ.ดร.ไพโรจน์ ประมวล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำงานวิจัย โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

สิ่งสำคัญในการขอทุนจากแหล่งวิจัยภายนอก

1. ผู้ประเมินการขอทุนจำพิจารณาจากประวัตินักวิจัย (CV) เนื่องจาก CV จะแสดงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ผู้วิจัยขอทุน
2. ศึกษาว่าแหล่งทุนต้องการผลผลิต (output) อย่างไร

เขียนอย่างไร ? จึงจะได้ทุน

ความสำคัญของปัญหา

- ต้องเขียนให้เห็นภาพว่า ถ้าไม่ทำแล้วจะเกิดผลเสียต่อโลกมนุษย์อย่างไร
- สิ่งที่ต้องการจะทำได้มีความสอดคล้องกับ นโยบาย และ แผน อย่างไร
- ในย่อหน้าสุดท้ายของความสำคัญของปัญหา ควรบอกวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของแหล่งทุน
- ความยาวไม่เกิน 1-2 หน้า

การทบทวนวรรณกรรม

- กำหนดประเด็นในการทบทวนวรรณกรรม แล้วนำมาร้อยเรียงตามประเด็นที่กำหนด
- ย่อหน้าสุดท้าย บอกถึงช่องว่าง (gap) ของการวิจัยที่ผ่านมา ว่าการวิจัยครั้งนี้จะสามารถเติมเต็มช่องว่างได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

- สามารถจับต้องได้ ประเมินผลได้
- มีประมาณ 1- 3 ข้อ

วิธีการศึกษา

- หากวิธีการศึกษาใช้วิธีตามมาตรฐานสากล มักไม่ค่อยมีปัญหาในการพิจารณา หากใช้วิธีอื่น ควรอธิบายเหตุผลให้ชัดเจน

ประเด็นอื่น ๆ

- กิจกรรมที่ระบุในการศึกษา ต้องมีความสอดคล้องกับงบประมาณ
- การเขียนแผนการดำเนินงาน ในตารางสุดท้ายขวามือสุด ต้องระบุ expected output ที่คาดว่าจะได้ คืออะไร
- การเขียนอ้างอิง (references) สำคัญมาก ควรเป็นต้นฉบับ
- เมื่อเขียนโครงร่างวิจัย ควรมีการวางแผนเรื่องการตีพิมพ์ว่าจะตีพิมพ์ในวารสารอะไร และต้องศึกษาวารสารนั้น ๆ ไว้ในเบื้องต้น เพื่อที่จะได้ทราบว่า จะต้องทำขนาดไหน จึงจะสามารถตีพิมพ์ในวารสารที่กำหนดไว้ให้ได้

การเขียนผลงานวิจัย.. ทำอย่างไรจะได้ตีพิมพ์

Abstract

- ประมาณ 200-250 คำ
- เกริ่นนำ 1-2 ประโยค
- เน้นวิธีการ ไม่มีรายละเอียด
- พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผลการวิจัย

Introduction

- บอกที่มา จากอดีต ถึงปัจจุบัน บอกปัญหา ที่จะนำไปสู่การวิจัย และบอกว่าทำแล้วจะได้อะไร
- ย่อหน้าสุดท้าย บอกวัตถุประสงค์
- ส่วนใหญ่ Introduction เขียนตอนสุดท้าย

Material & Methods

- เขียนในส่วนที่เป็นวิธีการ ถ้าไม่ใช่แบบมาตรฐาน ให้บอกเหตุผล และ ให้ใส่รายละเอียด

Results

- เขียนผลการวิจัยตามลำดับของวัตถุประสงค์ เขียนเรียงตามเหตุ และ ผล (ไม่ใช่เรียงตามขั้นตอนการทำ)
- นำเสนอ ด้วยรูปภาพ กราฟ ตาราง
- เน้นผลที่สำคัญ

Discussion

- กำหนดประเด็นที่จะ อภิปรายผลไว้ก่อน

- ไม่ควรนำผลการวิจัยมาเขียนซ้ำ
- ผลการวิจัยของเรา สัมพันธ์ สอดคล้อง ต่างจาก สิ่งที่คนอื่นทำอย่างไร
- ทฤษฎีเดิม สอดคล้อง หรือ ขัดแย้ง

Conclusions

- เป็นข้อความปิดท้าย เน้นย้ำ ว่าผลการวิจัยที่ได้คืออะไร อนาคตจะทำอะไรต่อ

Acknowledgement

- ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานใด ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วม เขียนเท่าที่จำเป็น

ข้อคิดในการเขียนบทความวิจัย

- ชื่อเรื่อง...คือสิ่งที่เห็นครั้งแรก ต้องทำให้น่าสนใจ อยากรอ่านต่อ
- ต้องหาจุดขาย
- การเขียนบทความวิจัย ... สื่อความหมาย กระชับรัด ไม่ยาว ไม่เวอร์ ไม่เบลอ (ชัดเจน)
- new approach Integrated approach จะดีมาก